

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.— „
Pe 3 luni . . . 7.— „
Pe o lună . . . 2.40 „
Pentru România și străinătate:
Pe un an . . . 40.— franci.
Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACȚIA

și ADMINISTRATIA
Strada Zrinyi Nrul 1/a
INSERȚIUNILE
se primesc la admini-
strație.
Mulțumite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fil.
Manuscrisurile nu se în-
napoiază.

Din viața unui sat danez.

Nu demult am avut bucuria să stau de vorbă aproape o zi cu un student universitar, care în vara anului 1912 a făcut o excursie prin Danemarca și Norvegia povestindu-mi obiceiurile locuitorilor de acolo, dintre cari mai multe-mi erau necunoscute încă.

Două țări ale Europei, Danemarca și Norvegia, sunt des numite țările sau *regatele țărănești*.

Și într'adevăr, atât în Danemarca, cât și în Norvegia, se simte din ce în ce mai statornic, înrăurirea hotărâtoare a țărănimii în afacerile economice-sociale și politice ale acestor țări. Munca țaranului scandinav, nevoile lui, datoriențele lui, într'un cuvânt interesele lui materiale și culturale-morale au devenit osia împrejurul căreia se mișcă viața socială și politică a regatelor dela miazănoapte. Călătorind — îmi spune — prin Danemarca te simți imediat și pretutindeni în *țara micului agricultor*.

Pretutindeni vezi numai și numai proprietăți mici, dar cât de bine organizate, pe atât de cu pricepere și stăruință cultivate! Printre ele drumuri sătești drepte, bine șosite și foarte bine întreținute, cu șiruri de pomi roditori pe margini, — îți închipuiești că te preumblă printr'o grădină fără hotar. Imprejur oriunde îți arunci ochii, vezi înotând în verdeață sate dese și populate, deasupra cărora se ridică albe ca zăpada clopotnițele bisericilor sătești.

Parohia daneză constituie o comunitate liberă și neatârnată în privirea tuturor intereselor vieții sale. În capul parohiei se găsește preotul — „păstorul”, — Danezii fiind mai toți de religie protestantă. Acest păstor este ales de sătenii parohiei și *plătît de ei* și este de obicei cea mai de frunte persoană a satului. El este prietenul, sfătuitorul, apărătorul moral al parohienilor săi. Având întotdeauna și el o moșioară condusă admirabil, în care nu lipsesc grădini de pomi și legume, lăptării etc., el dă pildă sătenilor săi cum trebuie să îngrijească moșiile lor.

Al doilea fruntaș al satului danez este judecătorul satului, *care de asemenea se alege de săteni ca și toți funcționarii comunali*. Judecătorul comunal este totdeauna un om cult, iurist, care a terminat facultatea de drept și a luat această modestă slujbă numai pentru binele poporului său. Toți au încredere în el, căci își face serviciul cu conștiință; totuși sătenii controlează din când în când modul cum el își îndeplinește datoriile sale și sunt cazuri când ei protestează, — dacă judecătorul a greșit cumva, — discută cu el hotărârile, îl povățuiesc și de multeori convins de dreptatea sfatului sătenilor, judecătorul schimbă hotărârile sale spre binele tuturor.

Pe lângă preot și judecător, mai în fiecare sat danez, — cu excepțiuni foarte rare, — găsim și pe al treilea om cult, ce servește țărănimea prin știința și munca lui. Acesta este medicul. Are datorie grea de îndeplinit și de obicei mult de lucru, căci în Danemarca nimeni nu se lecuște singur, — mai cu seamă cu descântece și leacuri proaste, — nu sunt acolo nici babe ce lecușesc lumea și nici vrăjitoare sau vrăjtori. În cazuri de noroc, săteanul danez chiamă pe medic și se sfătuește mereu cu dânsul despre sănătatea sa și a familiei sale. Medicul este chemat vecinic undeva, aleargă ziua și noaptea, conduce de asemenea farmacia comunei, spitalul satului și este capul serviciului higienic comunal, având a îngriji de executarea și aplicarea legilor și dispozițiilor sanitare privitoare la igiena publică rurală. Pe lângă medicul satului funcționează încă și moașe, agenți sanitari (fekereri) vaccinatori, cari lucrează și ei cu râvnă și cu pricepere pentru binele consătenilor lor.

Săteanul danez știe prețui cunoștințele și munca medicului; persoana lui este stimată și iubită de toți. Ziua lui de naștere sau alte sărbători ale lui casnice sunt mai totdeauna sărbătorite de satul întreg.

Cu aceste ocazii, casa lui se împodobeste cu verdeață și flori, mare și mic aleargă pentru a-l felicita și de cu seară corul sătesc și muzica

satului îi cântă înaintea casei. Dacă face o petrecere, toți sătenii iau parte bucușoși și medicul iarăș bucușos îi primește cu dragă inimă pe toți, socotindu-i ca prietenii săi cei mai scumpi. Și este firească această iubire a sătenilor danezi pentru medicii rurali, căci acești oameni sunt într'adevăr, prietenii cei buni, devotați, cei sinceri ai țărănimii daneze. Nu se pomenesc în Danemarca cazuri, ca să fie vre-un medic brusc cu cineva, să ia oamenii peste picior sau să fie neglijent în căutarea bolnavului. În Danemarca există tocmai un lucru mare și acesta este *stima demnității omeniești în fiecare om*; nimeni nu-și permite acolo a batjocori pe altul, fiindcă este mai puțin cult sau mai sărac.

N'am vorbit încă de școala sătească daneză. Învățătorul este al patrulea om cult pe care-l găsim în Danemarca în fiecare sătuleț. Unit cu parohul, judecătorul, doctorul, cu consilierii comunali și cu fruntașii satului lucrează pe capete pentru binele satului său. Pe toți acești oameni, cari muncesc din răspuțeri și se iubesc între ei ca frați, îi însuflețește un singur gând: îmbunătățirea stării materiale, intelectuale și morale a poporului danez. Aceasta asociere *conștientă și sinceră* la amândouă elementele asociate, această bună înțelegere a inteligenții profesionale daneze cu țărănimea, care constituie soarta economică de căpetenie a țării, aceasta este *adevărată și marea putere a miciei Danemarce!*

Să ne apropiem însă de școala rurală daneză. De obicei este clădirea cea mai de frunte a satului, o casă mare cu două caturi, bine zidită și întreținută, este înconjurată de grădini, de pomi, de legume și de flori și are și pământuri de experiențe agricole școlare. Jos găsim trei clase vaste, luminoase, bine aerizate, iar cea de a patra încăpere este sala de gimnastică, cu toate aparatele necesare. Clasele nu fac impresia unor camere neplăcute, unde copilul intră cu frică și cu sălă, din contra în ferestre se găsesc borcănașe cu fel de fel de flori, pe pereți de jur împrejur, hărți geografice, tablouri din

Sonet.

Ca niciodată-i luptă 'ntre popoare,
Și 'n trământarea-aceasta e o ceață,
Că pentru ce o mare de viață
Se stinge 'n floare, țăr' de 'ntiorare!

Dar toți par'c'au o țintă mai măreață;
Și 'n clocotul de tunuri și tantare
Ei se gândesc la-o țintă oarecare,
Căci lașe e gândirea cea răsleață!

Luptăm și noi, — și lupta jertfe cere,
Iar noi luptăm viteji pe orice plaiuri,

Iosif Dema.

Oglinda, care vede toate.

(Pentru copii.)

A fost odată un vânător, care în fiecare zi mergea la vânătoare și era cum nu se poate mai fericit. Într'o zi, mergând ca de obicei la vânătoare, bătu toată ziua pădurile, dar de vânat nu dădu. Atunci el își zise: „Până ce nu voi da peste vre-o fiară sălbatecă, nu mă întorc acasă!” și rămase peste noapte în pădure. În dimineața următoare apoi, mergând la țărnul mării, află acolo un pește mare sbătându-se pe nisip și trudindu-se să ajungă în apă. Vânătorul, făcându-i-se milă de pește, îl aruncă în apă și când peștele se văzu din nou înotând, zise către vânător: „Cere-mi ce voești în schimbul bunăvoinței tale și eu îți voi da!” Vânătorul răspunse: „Nu-ți cer nimic!” Atunci peștele zise din nou: „Ia un solz de pe corpul meu și când vei avea lipsă de mine, dă-i foc și eu voi veni în ajutor!”

Vânătorul luă un solz, îl puse în buzunar și porni mai departe. După un timp oarecare ajunsese într'un șes, în care se afla un arbore uriaș, sub care se puse jos să doarmă. Nici nu adormise însă bine, când fu trezit de un sgomot și ridicându-se, văzu un șarpe uriaș, urcându-se pe arbore. Vânătorul nu stătu mult pe gânduri

și săgetă pe șarpe. Când văzură aceasta puii de vultur ce se aflau în arbore, se bucurară mult, ear vânătorul se dădu din nou odihnei. Vulturii cei bătrâni însă întorcându-se la cuib și zărind pe vânător sub arbore, crezură, că el e acela care le răpia puii și tocmai voiau să se arunce asupra lui și să-i scoată ochii. Atunci însă puii le strigară: „Lăsați-l să doarmă și nu-i faceți nici un rău. El a omorât pe șarpe!” Bătrânii auzind aceasta, își desfăcură aripile și-i ținură de umbră până ce durmi, iar când se trezi, îl întrebă: „Ce ne ceri pentru bunăta-tea ce ai arătat-o față de puii noștri?” Vânătorul le răspunse că nu cere nimic, iar vulturul îi zise să-i smulgă o pană din coadă și când va avea lipsă de el, să-i dea foc și el îi va veni în ajutor.

Vânătorul își smulse o pană, o puse bine și plecă mai departe după vânat. Spre seară zări în cele din urmă o vulpe și zise: „Bine că te întâlnesc, căci de trei zile alung în toate părțile și nimic nu am vânat”. Vulpea însă îi răspunse: „Nu mă omori, că îți voi da ce-mi vei cere!” Vânătorul o întrebă atunci: „Dar ce-mi poți da tu?” „Nu te îngriji de aceasta”, îi răspunse vulpea, „rupe un fir de păr de pe spatele mele și când vei avea lipsă de mine, dă-i foc!”

Vânătorul luă un fir de păr, îl puse bine și plecă mai departe până ce ajunsese în altă țară.

istoria țării, portretele oamenilor mari ai Danemarcei, modele de ghips pentru lecții de desen, plante uscate, cutii cu insecte, cu un cuvânt un întreg mic muzeu local. În dulapuri stau frumos așezate aparatele și instrumentele de fizică ale școlii și cele necesare pentru noțiuni de chimie. În sfârșit nu lipsește nicăieri o bibliotecă școlară și sătească cu cărți cât se poate de bine alese.

Programul școlii este destul de vast, însă practic și are drept scop să facă din copilul săteanului danez un *bun agricultor și un cetățean conștient*. Pe lângă citire, scriere, socoteală, religie, desen, gimnastică, cât și muzică instrumentală, elevul școlii rurale daneze învață geografie, istorie, științe naturale și agricultură, *drept civil și criminal*, drept constituțional, legile și instituțiile țării etc.

Tânărul sătean danez, care termină școala rurală, n'are o cultură vastă, însă în ceea ce-i trebuie pentru viața zilnică este bine pregătit. De altcund după ieșirea din școală are de obicei și multe datorii de împlinit.

Tânărul danez, dacă este cel mai mare din familie, moștenește singur toată averea părinților săi și este dator a lucra moșia părintească; după legile daneze, moștenește numai fiul cel mai în vârstă, iar ceilalți copii sunt siliți să plece în lume spre a-și câștiga viața. Poate că acest lucru nu este drept, dar numai astfel s'a putut pune stavilă parcelării (impărțirii) prea pronunțate a pământurilor țărănești, care ar fi adus în urmă sărăcia și ar fi sdruncinat economicește țara.

Mai departe Danezul ajuns în vârstă de 25 de ani, devine matur politicește, adică are dreptul de a fi alegător și ales. Pentru aceasta din urmă însă, el trebuie să cunoască legile și instituțiile țării, trebuie să priceapă interesele și nevoile ei, trebuie să știe să apere ceea ce este bun și să lupte cu succes contra răului, care amenință interesele poporului; altfel nu poate să facă nimic. *In general oamenii nepregătiți, cei molatici sau fără pricepere, n'au deloc trecut în Danemarca.*

În Danemarca apoi există peste 300 ziare țărănești. Majoritatea lor sunt publicațiuni săptămânale localnice, mici și ieftine. Se tipăresc de obicei dela 300—500 de exemplare, cu litere mari, citețe. Ziarul se publică în orașul cel mai apropiat și de acolo ajunge la abonați prin poșta rurală foarte bine organizată în Danemarca. În astfel de ziare găsim întâmplări din parohia sau regiunea pentru care este destinat ziarul, știri politice interne și externe, povestiri istorice, nuvele, articole istorice, agronomice, etc., se comunică prețul cerealelor și alte date comerciale și industriale însemnate prin importanța sau prin interesul lor pentru sătean. În sfârșit printre anunturi găsim înștiințarea cutărui țaran, că i s'a născut un copil, că-și mărită o fată, că i-a murit cineva din familie, mai departe felicitări, mulțumiri învățătorului sau medicului, propuneri de vânzări sau cumpărări, a-

nunțuri de slujbe, liste de subscripții pentru cumpărări în comun de mașini agricole, seminte etc.

Afară de aceste gazete țărănești localnice, sunt în Danemarca și ziare mari populare, cari

au mulți abonați, căci în Danemarca nu-i țaran, care să nu aibă gazeta lui, pe care o citește regulat și o citește cu drag.

Alexandru Văcărescu,
rig. în drept.

Jertfa Românilor pentru tron și patrie!

Lista soldaților Români din comuna Muntele-Băișoarei comit Turda-Arieș, pe câmpul de luptă.

Todor Solca, are 1 copil
Iosif Crișan, june
Alexă Popa, are 2 copii
Vasilie Lazar, june
Vasilie Huina, june
Simion Mămăligă, are 1 copil
Simion Cirebea, are 1 copil
Todor Roman, căsătorit
Irimie Cirebea, căsătorit
10 Filip Felea, căsătorit și
Ioan Felea, june, frați
Simion Marcu, căsătorit
Ioan Cirebea (popelu), 1 copil
Vasilie Cirebea, june
Ioan German, are 1 copil
Ioan Nemeș, june
Simion Cirebea, căsătorit
Andrieu Huina, 1 copil
Iacob Tolea, june
20 Todor Tolea, june
Vasilie Cirebea, june
Simion Crișan I. Ilie, june
Ioan Vârțan, june
Gligor Felea, june
Vasilie Felea I. Nicolae, are 1 copil
Gligor Cirebea I. Pavel, june
Todor Lazar, căsătorit
Gligor Grozav, june
Vasilie Grozav, june
30 Filip Grozav, june
Augustin Petean, 1 copil
Ilie Marcu, june
Samson Cirebea, 1 copil
Irimie Bocșa, june
Ioan Cirebea I. Dănilă, 2 copii
Ioan Vâțca (Colbai), june
Irimie Vâțca, june
Dumitru Solca, june
40 Ioan Cirebea I. Precup, 2 copii
Ilie Vâțca I. Todor, 4 copii
Pavel Potroaca, june
Gavrill Coroiu, june, învățător
Dumitru Felea, 2 copii
Vasilie Solca, june
Ioan Marcu I. Ilie, 4 copii
Vicenție Marcu, căs.
Constantin Marcu, 1 copil

Vasilie Marcu, 1 copil
50 Simion Lădariu, june
Gligor Crișan, june
Simion Cirebea, 2 copii
Simion Lădariu (Vili), 1 copil
Vasilie Cosma, june
Todor Cirebea, căs.
Ioan Felea (fomete), căs.
Ioan Huina Felea, 2 copii
Vasilie Lădariu I. Bucur, june
Filip Teocu, căs.
60 Teodor Clean, june
Ioan Huina I. Demian, căs.
Ioan Cirebea Trifu, 5 copii
Nicodim Cirebea, 1 copil
Nicolae Felea, 3 copii
Gligor Lădariu, june
Ioan Orzeiu, 3 copii
Vasilie Cirebea, căs.
Andrieu Huina I. Demian, 2 copii
Vasilie Buș, june
70 Ioan Grozav, 2 copii
Todor Mărișan I. Filimon, 3 copii
Constantin Cosma, june
Gligor Solca, căs.
Vasilie Zeicu, 3 copii
Alexandru Cosma, 2 copii
Todor Marcu I. Gligor, 1 copil
Petru Vâțca, 1 copil
Vasilie Cirebea Murgu, june
Ioan Goșa, căsătorit
80 Nicolae Vâțca, are 4 copii
Dumitru Filșter, căsătorit
George Briciu, 1 copil
Todor Orzeiu, june
Simeon Moteocu, 3 copii
Simeon Nemeș, 1 copil
Simeon Cosma, 4 copii
Simeon Cirebea I. Ioan, june
Vasilie Cirebea I. Constantin, 3 copii
Gavrillă Marcu, 1 copil
90 Vasilie Solca Grozav, june
Vasilie Cirebea Cret, 2 copii
Gligor Cirebea Cret, 1 copil
Dumitru Cirebea, june
Gligor Orzeiu, 5 copii
Vasilie Herculea I. Vasilie, june

Acolo stăpâna un împărat, a cărui fată avea o oglindă fermecată. Fata făcuse cunoscut în împărăția întreagă, că ea îl va lua de bărbat pe acela, care se va ști ascunde atât de bine, încât ea să nu-l afle. Cel care se ascundea însă și-l afla, își pierdea capul. Lucrul acesta nu era însă de loc ușor, căci până acum fata pe atâția îi aflase, încât cu capetele lor putea zidi un turn.

Când auzi aceasta, vânătorul nostru se hotărî să încerce și el și dădu în scris, că primește condițiunile: de nu-l va afla fata, să-i fie soț, iar de-l va afla, să i se taie capul. Pentru ca să se ascundă i se dădu timp de trei zile răgaz, el însă își petrecu două din aceste trei zile cântând, jucând și bând, iar când îi spuseră că timpul trece și dacă fata îl va afla i se va tăia capul, el începu a rîde. În ziua a treia însă se duse la țărnul mării și dădu foc solzului de pește. Cum simți mirosul, peștele ieși din apă și-l întrebă că ce voiește? „Să mă ascunzi așa, ca nime să nu mă poată afla!” Atunci peștele își deschise gura, vânătorul intră în fundul gurii și după ce se așeză bine acolo, peștele plecă cu el spre fundul mării.

Fata împăratului se uită în oglindă, și căută în toate unghiurile lumii, dar nicăieri nu-l putu

zări și-și zise: „Acum mi-s'a infundat și mie; după acesta trebuie să mă mărit!” De altfel nu-i părea tocmai rău, căci vânătorul era un tânăr frumos și voinic. Când să pună însă oglinda la o parte, ea zări o bucată de mătase albastră, panticla dela pălăria vânătorului, care atârna din gura peștelui și fata strigă de bucurie: „L'am aflat! S'a ascuns în gura unui pește!”

Când apoi vânătorul ieși din nou pe uscat, și o întrebă pe prințesă dacă l'a aflat, ea i-a spus că el a fost ascuns în gura unui pește. El îi spuse atunci să porunciască să i se taie capul, dar ea îi răspunse: „Îți dăruiesc viața, căci nimeni până acum nu s'a ascuns așa bine ca tine; îți dau însă sfatul să nu te mai prinzi cu mine!” El îi mulțami și se depărtă, dar nu peste mult își zise: „Trebuie să mai încerc odată, chiar de m'ar costa capul!” Se duse deci din nou la prințesă, făcu încă un inseris, apoi în ziua a treia aprinse pana vulturului, cari venisă îndată lângă el, îl luă pe aripi și-l ridică până la toarele cerului. Prințesa din nou se uită în oglindă, dar mult timp nu-l zări. În cele din urmă însă îi zări din nou panticla dela pălărie. Când apoi vânătorul se prezentă și a doua-oară înaintea prințesei, ea îi spuse: „Vulturii te-au ridicat până la cer!” Vânătorul, măr-

turisi că ea avea drept și ceru să i se taie capul, ea însă îi zise: „Încă odată îți mai dăruiesc viața, vezi însă și te păzește! A treia oară îți va merge mai rău! Tânărul nu se învoi, ci ceru să încerce și a treia oară.

Făcu deci și al treilea inseris, apoi în ziua a treia arse firul de păr primit dela vulpe. Aceasta venind în grabă, îl întrebă ce dorește? și vânătorul o rugă să îi sape o vizuină de acolo de unde se aflau și până sub palatul împărătesc, sub scaunul unde sta prințesa și se uită în oglindă. Vulpea chemă întreg neamul său și săpă o vizuină așa cum îi ceruse vânătorul. Tânărul se furișă apoi prin vizuină până sub scaunul prințesei, așa că nu-l putu zări de loc în oglindă, și ne mai având încătrău fu silită să-l ia de bărbat, așa că tânărul vânător ajunsese el împărat după moartea socrului său.

Brasov.

Prelucr. Aureliu Popovici,
iur.

Vasilie Micu, june
 Todor Herculea, june
 Todor Grozav, 5 copii
 Iacob Felea, 1 copil
 100 Simion Marcu a Mărinii, 1 copil
 Todor Micu, june
 Achim Crișan, 1 copil
 Iacob Crișan, june
 Ioan Lădariu a Catil, căs.
 Simion Lădariu, june
 Gligor Muntean, june
 Ioan Cirebea I. Pavel, căs.
 Ioan Lădariu
 Gligor Lădariu
 110 Vasilie Lădariu
 Ioan Căbulea
 Vasilie Bucur I. Pașcu
 Simion Vâta a Flori
 Gligor Grozav Hurub
 Florea Luca
 Vasilie Bucur I. Crăciun
 Ioan Popa
 Ștefan Varga
 Vasilie Crișan I. Precup
 120 Ioan Crișan I. Precup
 Zaharie Modrișan
 Ioan Bucur I. Pașcu, june
 Comunicat prin Simion Felea, econom.

Pentru cetitorii numărului nostru
 săptămânal.

Italia a declarat război Austro-Ungariei!

— Cele dintâi lupte. —

Arad, 26 Maiu.

Se anunță din Viena, că *Duminecă* (23 Maiu n.) la ceasurile 3 și jumătate după amiază prințul de Avarna, ambasadorul Italiei s'a prezentat la ministerul de externe al monarhiei și i-a predat acestuia declararea de războiu din partea Italiei.

In ceeaș zi M. S. monarhul nostru a publicat un Manifest „Către poparele mele!...”, în care monarhul își arată nădejdea ce o are în armată și în conducătorii ei, precum și în popoarele țării, cărora pentru marea lor abnegațiune M. Sa le exprimă mulțumirea Lui părintească.

La rândul ei și Germania — fiind în strânsă alianță cu Austro-Ungaria — a desfăcut legăturile de alianță și prietenie cu Italia, declarând că va face războiul în comun cu aliata ei împotriva Italiei.

Ca o urmare a stărei de războiu, baronul Macchio, ambasadorul monarhiei, prințul Bülow, ambasadorul Germaniei, apoi reprezentanții monarhiei și ai Germaniei pe lângă Vatican au părăsit Roma; prințul de Avarna, ambasadorul Italiei la Viena, a părăsit și el Viena.

Supușii austro-unguri cari trăiesc în Italia au fost puși sub protecțiunea Spaniei, iar supușii italieni din Austro-Ungaria au fost puși sub protecțiunea Statelor-Unite.

O telegramă oficială din Budapesta cu datul de Luni, 24 Maiu, anunță, că începând starea de războiu, la granița Tirolului s'au început lupte mai mici în unele puncte ale țărmului mării.

O altă telegramă oficială din aceeaș zi anunță, că în noaptea de 23 spre 24 Maiu (Luni noaptea spre Marți) flota austro-ungară a bombardat cu succes țărmul italian dela Venetia și până la Barletta, iar hidroplanele noastre au aruncat bombe pricinuind pagube și focuri.

O telegramă oficială cu datul de Marți 25 Maiu, anunță: *Cavaleria italiană despre care se vorbește în telegrama oficială de ieri, s'a ivit pe drumul ce duce din Palmanova la Cervigno. Aceste ciocniri dela graniță — spune telegrama oficială — s'au sfârșit cu retragerea patrulilor italiene.*

Patrurile noastre dela graniță au dăruit mai multe trecătoare, iar pe altele le-au întărit.

Războiul.

Telegrame oficiale.

Biroul telegrafic ungar ne trimite spre publicare următoarele telegrame oficiale:

Budapesta, 25 Maiu. — Se comunică dela cartierul general: In Galiția centrală trupele aliate au atacat pe Ruși pe întreg frontul dela Sieniava până la cursul de sus al Dnistrului. Armata general-oberstului Mackensen, la care e împărțit și corpul VI de armată austro-ungară, a ocupat Radimno și a atacat trupele dușmane spre răsărit și spre răsărit-miazăzi dela acest oraș. Prețutindenea am respins dușmanul, care prin numeroase contra-atacuri vrea să reocupe terenul pierdut; în aceste lupte am luat dela dușman 25 mii prizonieri, 39 tunuri și peste 40 mitraliere. Armatele de sub conducerea generalilor Puhallo și Böhm-Ermolli, cari înaintează dinspre răsărit-miazăzi dela Przemyśl, în lupte crâncene câștigă teren și au respins dușmanul peste valea Plonia. Pe întreg frontul continuăm lupta. Pe câmpul de războiu dela răsărit-miazănoapte starea e de altfel neschimbată. La apus-miazăzi, la granița Tirolului și a Carintiei, mici detașamente dușmane, mai ales vânători alpini pe ici-colo au trecut peste graniță. Unde au dat de pozițiile noastre și am puscat asupra lor, s'au întors.

Berlin, 25 Maiu. — Se comunică dela marele cartier general:

Pe câmpul de războiu dela apus: In Flandria am continuat ieri să atacăm înspre Ypern; am ocupat ferma Vlaminghe și castelul spre miazănoapte dela Wieltje, precum și ferma Beletvaabite și ne-am apropiat mai bine de Hooge. In aceste lupte am luat dela dușman 150 prizonieri și 2 mitraliere. Spre miazăzi dela Armenières, între Neuve-Chapelle și Givenchy și spre miazănoapte dela înălțimea Loretto am respins în mod săngeros unele atacuri ale dușmanului. La Neuville, trupele dușmane cari steteau gata de asalt în șanțurile lor nu s'au putut orândul în linie de bătăie din cauza focului artileriei noastre. In Combrai, bombele unul aviator francez au ucis 5 Francezi, iar pe 12 i-a rănit grav când lumea se întorcea dela biserică. La St. Quentin am împuscat un aeroplan dușman.

Pe câmpul de războiu dela răsărit: Lângă râul Dubissa, spre răsărit dela Rossienie, am atacat și am înfrânt puternicele trupe rusești ce le stau în față și pricinuindu-le pierderi mari le-am alungat fără încetare. Am prins 2440 de Ruși și 5 mitraliere. Spre miazăzi, înspre Eiragola numeroasele atacuri rusești în parte foarte crâncene date împotriva noastră s'au prăbușit cu mari jertfe pentru dușman.

Pe câmpul de războiu dela răsărit-miazăzi: Armata de sub conducerea general-oberstului Meckensen, ieri a luat o nouă ofensivă spre miazănoapte dela Przemyśl. Atacul a reușit iarăș foarte bine. Am ocupat cu asalt foarte bine întăritele localități Drohojow-Ostrow-Radymmo-Wysoko-Vietlin și Mako-Jsko situate spre răsărit-miazănoapte dela Dobrowka, precum și înălțimile situate spre răsărit dela Cetula. Până acum trupele aliate au luat dela dușman 153 ofițeri, peste 24 mii soldați, 39 tunuri, între cari 9 tunuri grele și cel puțin 40 mitraliere. Rușii au suferit pierderi foarte mari.

Viena, 25 Maiu. — Textul autentic al comunicatului oficial relativ la acțiunea flotei ce a avut loc în dimineața zilei de 24 Maiu este următorul:

Azi înainte de răsăritul soarelui, deci tocmai cu 12 ceasuri după ultimatul italian flota ces. și reg. îndată a bombardat cu succes țărmul răsăritean al mării Italiei dela Venetia până la Barletta. Un hidroplan al marinei a aruncat 14 bombe asupra Venetiei; în arsenal s'a produs foc și a stricat rău un torpilor. Am bombardat gara, rezervoarele de ulei și hangarul dela Lido. Torpilorul „Scharfschütze” a pătruns în foarte strâmtul canal dela Porto Carsini, când deodată s'a trezit în fața unui tranșeu complet ocupat. Mare parte a acestei

trupe surprinse a ucis-o; trei baterii foarte bine ascunse pe țărm au început un foc violent cu obuze de vre-o 12 cm. împotriva cuirasatului „Novara” și a torpilorului nr. „80” cari încrucașau la intrarea canalului. Un obuz a nimerit cantina ofițerilor. I om a fost rănit grav, iar torpilorul a fost găurit. „Novara” a continuat focul, pentru ca să scape torpilorul și canoniera din starea primejdioasă în care se găseau; a bombardat din flanc tranșeul, a stricat o cazarmă, dar și însuș vasul a fost nimerit de multe obuze. Ofițerul de marină Persich și 4 soldați marinari au murit, 4 au fost răniți greu iar alți mulți mai ușor.

Pierderile dușmanului sunt poate de 10—20 ori mai mari. Vasul „Scharfschütze” s'a întors la Pola nevătămat, iar canoniera „80” s'a întors cu gaura umplută.

Vasul panterat „Sanct Georg” a nimerit în Rimini un pod de fer, turnul de apă, portul, gara, și un tren. Gara și trenul, precum și o clădire din apropierea gării au ars.

La Ancona grosul flotei a bombardat vechile întărituri, cazarmile de artilerie și cavalerie, centrala electrică, gazometrul, magazinul de petrol, semaforul și stațiunea radiografică; obuzele greșite și focul au pricinuit pagube foarte mari. In port am scufundat 2 vapoare, iar pe unul, care stetea gata să fie lansat pe apă, l'am nimerit. Față de cele două torpiloare ale noastre au luptat numai o baterie cu tunuri ușoare și câteva mitraliere. La Alfredo-Savio, singura întăritură modernă, la începutul bombardării soldații erau lângă tunuri, dar doi piloți ai noștri, cari veniseră tocmai la țanc, cu focuri de mitraliere i-a alungat așa, că nu s'au mai întors. Acești doi piloți și un al treilea, mai înlăuntru pe uscat au aruncat 30 de bombe asupra hangarului de dirijabile și asupra unui obiect militar din Chiaravale.

Dirijabilul dușman „Cita di Ferrara” a bombardat fără efect vasul „Zrinyi” și a încercat să atace flota noastră care se îndepărta, dar îndată a fugit dinaintea a doi piloți ai noștri, cari de altfel își aruncaseră deja toate bombele. Acelaș dirijabil, sau un altul a fost observat de flota noastră dela Pola, la jumătatea drumului spre Ancona. Fără îndoială dirijabilul vrea să meargă spre Pola, dar când vasele cari însoțeau dirijabilul se refugiaseră dinaintea focului nostru, și dirijabilul s'a întors îndată și a pierit înspre apus-miazănoapte, se pare fără să fi putut observa flota noastră.

Vasul „Radetzky” a bombardat și a stricat podul căii ferate peste râul Potenza.

Vasul „Admiral Spaun” și 4 torpiloare au bombardat podul căii ferate dela Sinarzio, gara dela Campomarino, locomotivele, casa pompelor etc., au nimerit semaforul dela Treniti și au stricat semaforul dela Torre di Mileto.

Vasul „Helgoland” cu 3 torpiloare au bombardat Visto și Manfredonia; la Barletta au întâlnit 2 torpiloare italiene, pe cari îndată au început să le bombardeze și să le urmărească. Unul a scăpat, iar pe cellalt torpiloarele noastre „Turbine”, „Csepel” și „Tátra” l'au strâmtorit spre Pelagosa; o granată l-a nimerit mașina și cazanul așa că arzând s'a scufundat. „Csepel” și „Tátra” au mântuit 35 soldați din personalul vasului, între cari comandantul, adjutantul, șeful fochist, cari toți au fost făcuți prizonieri. Acțiunea de salvare a fost turburată de către două vase de războiu tip „Vittorio Emanuele” și un cuirasat ajutor, cari veneau dinspre răsărit-miazănoapte; s'au apropiat la 9000 metri. In această luptă numai „Csepel” a fost nimerit de un obuz dușman, care a rănit grav un om, iar pe 2 ușor. Se pare că „Helgoland” și torpiloarele noastre au ripostat cu succes. Cea mai mică depărtare a fost de 8000 metri. In răstimp scurt vasele noastre au ieșit din raza de luptă.

Afară de cele amintite flota noastră n'a suferit alte pierderi. (Bir. de pressă al min. președ.)

Constantinopol, 25 Maiu. — Se comunică dela cartierul general: Pe frontul Dardanelor în noaptea spre 23 Maiu dușmanul a încercat lângă Ari-Burnu să se apropie de aripa noastră dela stânga, dar l'am respins pricinuindu-i pierderi foarte mari. In dimineața zilei lui 23 Maiu focul artileriei noastre a vătămat un cuirasat dușman la Kaba-Tepe, iar un aeroplan al nostru l'a bombardat.

Cuirasatul panterat a fost tras în largul mării de către 5 vase de războiu. La Ari Burnu și la Sed il Bahr nu s'a întâmplat nimic. Pierderile dușmanului în lupta dela Sed-il-Bahr au fost peste 4 mii oameni. Vase de războiu dușmane au bombardat ier scurtă vreme și fără rezultat pozițiile noastre pe amândoi țărmuri. O baterie a noastră a nimerit o baterie dușmană lângă Sed-il-Bahr. Pe celelalte câmpuri de luptă nu s'a întâmplat nimic de însemnat.

Principii Bonaparte în armata italiană.

Copenhaga. — Principii Alfonz, Victor și Ludovic Bonaparte au intrat ca voluntari în armata italiană.

Marinimia Japoniei.

Londra. — Agenția Reuter anunță din Tokio: Ministrul de externe al Japoniei a declarat în cameră că Kiaociu a fost retrocedat de bună voie Chinei.

Principele Trubeckoj a părăsit Serbia.

București. — Din Sofia se anunță: Principele Trubeckoj, ambasadorul Rusiei la Niș, a părăsit în mod ostentativ capitala sârbească nefiind mulțumit cu purtarea Serbiei față de Rusia. Ziarele scriu, că la plecarea sa ar fi făcut declarațiuni amenințătoare la adresa Sârbiei. Plecarea principelui Trubeckoj din Niș, e viu comentată de presa bulgară.

Familia contelui Czernin în vilegiatură la Sinaia.

Budapesta. — Familia ambasadorului nostru la București contele Czernin va sosi Vineri, după cum suntem informați, din Viena la Sinaia unde va petrece peste vară.

Planul de atac al Italianilor.

Atena. — „Hestia” scrie: Italia deocamdată va trimite la Dardanele numai o mică parte din vasele sale de războiu, iar pentru operațiunile pe insula Galipoli 40.000 oameni. Italia va trimite mai departe trupe în Muntenegru, pentru întărirea frontului muntenegrin, cu scopul ca și de acolo să înceapă operațiunile împotriva monarhiei. Împotriva Polei Italianiei proiectează un atac cu submarinele.

România invitată să-și precizeze atitudinea și să intre în războiu.

București. — Ziarul „Moldova”, organul dlui P. P. Carp, publică următoarea știre:

„Dimineața” ne aduce știrea, venită din chiar cercurile guvernamentale, că tripla înțelegere a trimis României o notă prin care se cere ca țara noastră să dea un răspuns precis asupra atitudinii sale. S'a făcut în același timp României o ultimă invitațiune ca să intre în războiu”.

INFORMAȚIUNI.

Arad, 26 Maiu 1915.

MM. LL. regele Ferdinand și regina Maria a României, însoțită de AA. LL. RR. principele Carol, principesa Elisabeta și principesa Ileana au vizitat „Moșii”. MM. LL. regele și regina au fost întâmpinați de d. ministru Radovici și de d. primar Emil Petrescu, împreună cu toate persoanele oficiale de față. După ce au binevoit a schimba câteva cuvinte cu persoanele prezente MM. LL. regele și regina și AA. LL. RR. principii moștenitori, au trecut în balcon, de unde au privit tradiționalul joc al călușerilor. M. S. regina a vizitat apoi expoziția Brumărescu, de unde a cumpărat mai multe lucruri. D. Brumărescu a oferit A. S. regale principesei Ileana un de lemn încondeiat în atelierele sale. M. S. regina s'a interesat apoi de țesăturile lucrate de dna Predoiu din C.-Lung și de păpușele de pastă — o nuntă întreagă — lucrate sub conducerea dnei Moisil. A urmat o mică gustare. În urmă MM. LL. regele și regina împreună cu AA. LL. RR. principii moștenitori, au vizitat târgul. La orele 7 și jum. suveranii și principii moștenitori au părăsit târgul Moșilor.

Dăruire. D. George Suci, preot gr. or. în Cojocna a trimis la adm. noastră suma de 1 cor. pentru numărul de sf. Rusalii pe seama răniților români. Mulțămiri.

Starea sanitară a regelui Greciei. După o știre primită de „Matin” din Atena, consiliul de miniștri grecesc a hotărât să-l aducă la patul bolnavului rege pe profesorul Kraus dela facultatea de medicină din Berlin.

Alegere de deputat dietal la Caransebeș. Comitetul central comitatens a fixat ziua alegerii de deputat dietal în cercul electoral devenit vacant al Caransebeșului pe 2 Iunie n. Detaliile relativ la alegere se vor afișa în limba maghiară, română și germană.

Procesul de infidelitate a locuitorilor din Ovcea. În zilele trecute a avut loc în Panciova în fața tribunalului de divizie dela Seghedin desbaterea procesului de infidelitate, pornit împotriva locuitorilor din Ovcea: Dămian Popescu, preot; Costa Ardelean, primar comunal; Todor Popovici, cas-sar comunal; Sima Murar, jurat comunal; Nicolae Dehelean, scriitor comunal; Pavel Magyar, Pavel Hegian, Petru Popescu, Gheorghe Alga și Sima Idvorian; precum și împotriva lui Lazar Stoiakow, locuitor în Borcea.

În 17 Maiu s'a început desbaterea acestui proces în Panciova, care a ținut mai multe zile. După ascultarea acuzațiilor și a 65 de martori și a vorbirilor de apărare a advocaților apărători, cari au cerut achitarea acuzaților, tribunalul de războiu a enunțat Sâmbătă la amiază sentință de achitare pentru toți acuzații și a ordonat punerea lor în libertate, deoarece în cursul desbaterii nu s'a dovedit că ar fi comis crimele de cari au fost acuzați, iar cele mai multe din faptele, ce li s'a imputat în actul de acuză nici nu sunt crime. Procurorul militar a dat recurs de nulitate.

Pe cei doi denunțianți Sima Anin și Iota Popescu, din a căror depuneri s'a văzut în mare parte că spun neadevăruri, tribunalul militar nu i-a lăsat să depună jurământ ca martori.

Accidentul din Bacău (România). Din Bacău ni se anunță că la experiențele cu granatele de mână ce s'au făcut pe câmpia Letea, s'a întâmplat un accident grav. O granată a făcut explozie. Gloanțele granatei au căzut pe locul unde se aflau ofițerii. D. maior Ștefan Ionescu, din reg. 76, a fost lovit de un glonț în picior; sublocotenentul Grosulescu, din acelaș corp, a fost grav atins în partea dreaptă a gâtului; iar elevul plutonier Galin, din reg. 12 de artilerie, a fost rănit în partea superioară a claviculei stângi. Sublocot. Grosulescu, care e grav rănit, a fost dus la București; celorlalți li s'au dat ajutoare medicale în localitate.

Ultima oră.

BULGARIA RĂMÂNE NEUTRĂ.

Lyon. — Un ziar din Kiew a obținut un interviu cu d. Radef, ministrul Bulgariei la București, care spune că Bulgaria nu va părăsi neutralitatea, atât timp cât interesele vitale nu vor fi atinse și că marile interese slavone trebuiesc apărute de către Rusia astfel să nu răpească independența popoarelor slavone.

Pe acest principiu se sprijină politica Bulgariei care caută să ia teritoriile ce i-au fost răpitate.

Câtă vreme Bulgaria nu obține aceste teritorii dela Serbia, ea nu poate da nici un ajutor statului vecin.

SCUZELE GUVERNULUI PERSAN.

Petrograd. — Agenția Westnik află din Teheran că ministrul de externe al Persiei în mare ținută s'a prezentat la ministrul Rusiei și i-a făcut scuze oficiale, în urma asasinării viceconsulului Rusiei, d. Kaver. Ministrul Rusiei a exprimat ministrului de externe indignarea sa pentru neglijența autorităților persane, cari au lăsat să se perpetueze această crimă gravă.

40 DE CORPURI DE ARMATĂ ÎMPOTRIVA LEMBERGULUI ȘI PRZEMYSULULUI.

Petrograd. — Ziarele rusești scriu că Europa încă n'a văzut o așa luptă îngrozitoare cum e cea dela râul San. Aci operează 40 corpuri de armată, din cari o parte atacă Przemyslul, iar o altă parte aripa extremă dela Lemberg.

PLECAREA AMBASADORULUI ITALIAN DIN CONSTANTINOPOL.

Genf. — După o știre din Atena ambasadorul italian a părăsit capitala Turciei la ordin primit dela guvernul său cu întreg personalul ambasadei.

Redactor responsabil: Constantin Savu

Meghivó.

A kurticsi önségélyző egyesület m. sz. folyó évi június hó 3-án délután 2 órakor az egyesület helyiségében XXVI. rendes évi közgyűlést tartja, melyre az igen tisztelt tagok tisztelettel meghívottnak. Tárgysorozat: 1. Két tag választása a közgyűlési jegyzőkönyv hitelesítésére. 2. Az igazgatóság évi jelentése és az 1914. évi zárszámadások előterjesztése. 3. Az igazgatóság és felügyelő bizottság jelentése a tiszta nyereség felosztása és hováfordítása iránt. 4. Az 1915. évi költség-előirányzat megállapítása. 5. Alapszabályszerű indítványok tárgyalása. Kürtös, 1915. május 26. Az igazgatóság. Mérleg számla 1914. december 31.-én. Készpénz készlet 2754 K 66 f. Kötvényszámla 93.178 K. — f. Váltó tárca 10.094 K. 02 f. Leltár 60 K. Leírásért a leltárból 30 K. marad 30 K. Összes vagyon 106.056 K. 68 f. Törzsbetét számla 42.220 K. 66 f. Tartalék-alap számla 7.180 K. 20 f. Takarékbetét számla 22.098 K. 48 f. Visszeszámitolt váltók és kötvények 28.900 K. — f. Előre felvett kamatok 1500 K. — f. Nyereség az 1914. évre 4157 K. 34 f. Összes teher 106.056 K. 68 f. Kürtös, 1914. december 31. Weitz József s. k. könyvelő. Hajduk Szever s. k. pénztárnok. Az igazgatóság: Zachariás Árpád s. k. igazgató Szeberényi János s. k. igazgató, hadbavonult igazgatósági elnök Mladin Cornél s. k. igazgató. Popovics Elek s. k. igazgató. Jelen mérlegszámát a fő és mellékkönyvekkel összehasonlítottuk és mindenben megfelelő és rendbenlevőnek találtuk. Kürtös, 1914. december 31. A felügyelő bizottság: Mihó József s. k. f. b. elnök. Colceriu Zachariás s. k. f. b. tag. Urs Pásku s. k. f. b. tag hadbavonult f. b. tag. Nyereség és veszteségszámla 1914. december 31.-én. Visszeszámitolt váltó és kötvénykamatok 2727 K. 40 f. Takarékbetét kamatok 1307 K. 79 f. Takarékbetét kamatok 130 K. 77 f. Adó 931 K. 71 f. Üzleti költségek 2555 K. 98 f. Előre felvett kamatok 1500 K. — f. Leírásért a leltárból 30 K. Nyereség az 1914. évre 4157 K. 34 f. Összesen 13.340 K. 99 f. Befolyt kamatok 9312 K. 15 f. Egyéb bevételek 4028 K. 84 f. Összesen 13.340 K. 99 f.

Kürtös, 1914. december 31. Weitz József s. k. könyvelő Hajduk Szever s. k. pénztárnok. Az igazgatóság: Szeberényi János s. k. igazgató. Zachariás Árpád s. k. igazgató. hadbavonult igazgatósági elnök. Mladin Cornél s. k. igazgató. Popovics Elek s. k. igazgató. Jelen nyereség és veszteségszámlát a fő- és mellékkönyvekkel összehasonlítottuk és mindenben teljesen rendben és megfelelőnek találtuk. Kürtös, 1914. december 31. A felügyelő bizottság: Mihó József s. k. f. b. elnök. Colceriu Zachariás s. k. f. b. tag. Urs Pásku s. k. f. b. tag. hadbavonult f. b. tag.

A felügyelőbizottság jelentése: Tisztelt közgyűlés! A kereskedelmi törvény és az alapszabályok szerinti kötelességünkhöz hiven a szövetkezet ügyvitelét az elmúlt évben állandóan ellenőriztük. Vizsgálataink alkalmával meggyőződünk arról, hogy az egyesület ügyei szakértelemmel és kellő körültekintéssel vezetettek. Az igazgatóság által elének terjesztett 1914. évi mérleget, valamint nyereség és veszteség számlát a kifogástalanul vezetett könyvek alapján megvizsgáltuk, helyesnek és mindenben megfelelőnek találtuk. Ezek alapján a magunk részéről is elfogadjuk és elfogadásra ajánljuk az igazgatóságnak a mérlegben kitüntetett 4157 K. 34 f. tiszta nyereség felosztása iránti javaslatát. Végre kérjük a közgyűlést, hogy a felmentvényt úgy nekünk, valamint az igazgatóságnak megadni sziveskedjék. Kürtös, 1915. május 22. A felügyelőbizottság: Mihó József s. k. f. b. elnök. Colceriu Zachariás s. k. f. b. tag. Urs Pásku s. k. f. b. tag. hadbavonult f. b. tag.

CAUT O ECONOMĂ (preoteasă sau învățătoare văduvă), care e capabilă să conducă tot lucrul de casă.

Condițiuni: Respectiva să fie în etate, modestă și fără copii.

Ofertele sunt a se trimite lui

IOAN LAZAR,
controlor vamal.

Budapest, X. Fehéruți vám.